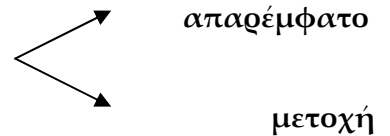

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

(απρόσωπες εγκλίσεις)

1. ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ

α. έναρθρο (μεταφράζεται ως τελικό, ως ειδικό ή ως ουσιαστικό)

υποκείμενο
αντικείμενο
προσδιορισμός
(του κατά τι
γεν. υποκ.
γεν. αντικ.
γεν. διαιω.
γεν. αιτίας
γεν. αξίας
γεν. σκοπού
γεν. αποτελ.
β' όρος σύγκρισης
δοτ. ατικ.
επεξήγηση
εμπρόθετος προσδιορισμός)

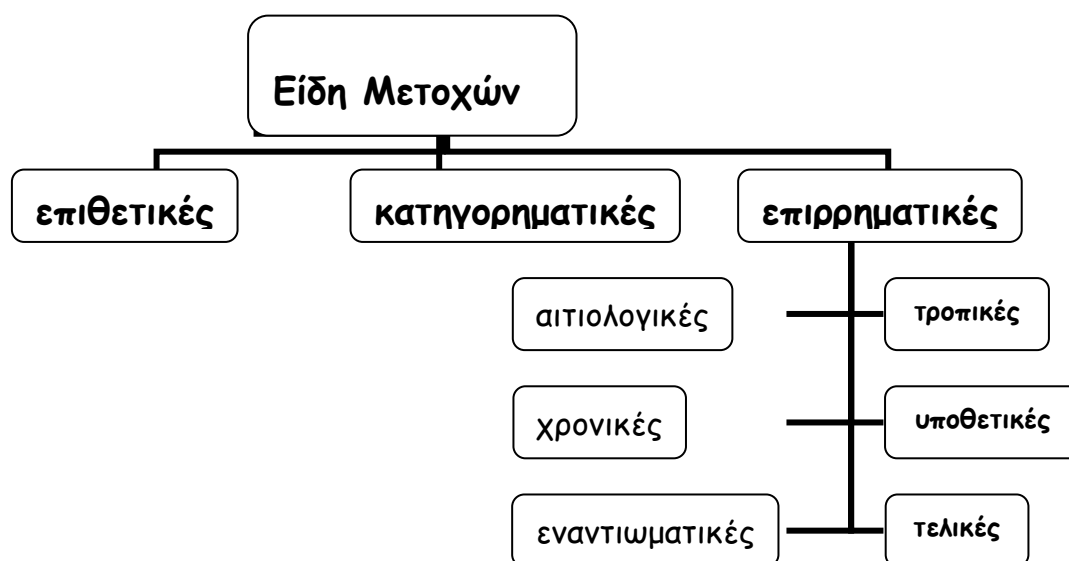
β. άναρθρο

υποκείμενο
κατηγορούμενο
αντικείμενο
επεξήγηση
προσδιορισμός του κατά τι ή
της αναφοράς (αγαθός, ικανός, δεινός,
άξιος, πρόθυμος, επιτήδειος, κ.α.)
σκοπού ή αποτελέσματος (βαίνω, ήκω,
φέρω, δίδωμι, καταλείπω, εφίστημι, αιρούμαι,
πέμπω, κ.α.)
απόλυτα (χωρίς εξάρτηση)
(εκών είναι, μικρου δειν, ολίγου δειν, ως
έπος ειπειν, εμοί δοκειν, κ.α.)
ευχετικά ή προστακτικά

- **Ειδικό απαρέμφατο** = ότι ή πως +ρήμα
+άν παντός χρόνου
από ρήματα: λεκτικά, δοξαστικά, γνωστικά
άρνηση: οὐ (σπάνια μη)

- **Τελικό απαρέμφατο** = να +ρήμα
ποτέ σε μέλλοντα εκτός αν συνοδεύει το ρήμα «μέλλω»
από ρήματα: βουλευτικά, προτρεπτικά ή κελευστικά, απαγορευτικά,
αποπειρατικά, δυνητικά, κ.α.
άρνηση: μή (σπάνια οὐ)

2. ΜΕΤΟΧΗ (ρηματικό επίθετο: ρήμα+ επίθετο)

A. Είναι χαρακτηριστικό ότι τη **μετοχή** και το **υποκείμενό** της τα συναντάμε σε **οποιαδήποτε πτώση** ενικού και πληθυντικού και **συμφωνούν μεταξύ τους κατά γένος, αριθμό και πτώση**. Αυτό συμβαίνει, γιατί το υποκείμενο της μετοχής μπορεί να χρησιμεύει μέσα στην πρόταση και ως κάποιος άλλος όρος (δηλ. να είναι και το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης, το κατά γενική ή δοτική ή αιτιατική αντικείμενο του ρήματος, να είναι το υποκείμενο του απαρεμφάτου, να είναι μια δοτική προσωπική κ.λ.π.).

Έτσι, όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι συγχρόνως και κάτι άλλο μέσα στην πρόταση, τότε η μετοχή λέγεται **συνημμένη** και παίρνει την πτώση, γένος και αριθμό του υποκειμένου της. Π.χ.

α) ἐπιγενομένη ἢ νόσος ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους

β) οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον αὐτούς ἀναβαίνοντας

γ) τοῖς στρατηγοῖς (δοτ.προσωπική) ἔδοξε ἀκούσασι τοῦτο συναγαγεῖν τό στρατεύμα

B. Αν όμως το υποκείμενο της μετοχής δεν χρησιμεύει ως τίποτα άλλο μέσα στην πρόταση, τότε η μετοχή και το υποκείμενο της μπαίνουν σε πτώση γενική και σπάνια **αιτιατική** και η μετοχή λέγεται **απόλυτη**. Π.χ.

Γενομένης τῆς ναυμαχίας τέτταρας τριήρεις λαμβάνει Γοργώτας

Αιτιατική απόλυτη

α) Συνήθως απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων: ἔξόν, προσῆκον, χρεών, εἰρημένον, οἶόν τ' ὄν κ.λ.π.

συνήθως ENANTIΩΜΑΤΙΚΗ ή αιτιολογική

Π.χ οὓς σοι ἔξόν ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰχήσει ἀπιών

β) Σπανιότερα προσωπικών ρημάτων +ώς: υποκειμενική αιτιολογία (γιατί όπως πιστεύω...)

A. επιθετική ή αναφορική (επιθετικός προσδιορισμός,

κατηγορηματικός προσδιορισμός
 παράθεση,
 κατηγορούμενο, πάντα με άρθρο
 ουσιαστικό

Συνήθως εκφέρεται με άρθρο.

Μεταφράζεται: **ο οποίος ...**

αυτός που ... (δηλαδή σαν μια αναφορική πρόταση)
όποιος ...

Άρνηση: οὐ (εκτός αν ισοδυναμεί με αναφ/υποθ. πρόταση)

Όπως και τα επίθετα, έτσι και η επιθετική μετοχή πολλές φορές παίρνει τη θέση ουσιαστικού, και μπορεί να χρησιμεύει ως υποκείμενο ή αντικείμενο. **Τέτοιες μετοχές συνήθως είναι:**

ὁ λέγων:	οἱ κρατοῦντες:
ὁ διώκων:	ἡ εἰμαρμένη:
ὁ φεύγων:	οἱ προσήκοντες:
ὁ νικῶν:	ὁ τεκῶν:
ὁ ἐρῶν:	οἱ θανόντες:
οἱ κρίνοντες:	οἱ τελευτήσαντες:
τό λυσιτελοῦν:	τό θαρσοῦν:
τό δεδιός:	τό νοσοῦν:
τό γεγονός :	τό παρόν:
τό παρελθόν:	τό μέλλον:

B. επιρρηματική (εκφράζει ὅ,τι κι ένας επιρρηματικός προσδιορισμός)

1. **ΧΡΟΝΙΚΗ** (άρνηση ου ή μή) : χρονική πρόταση

πολλές φορές συνοδεύεται από χρονικό επίρρημα όπως **ἄρτι, ἅμα, ἔτι, εὐθύς, ἐνταῦθα** και γίνεται πιο εύκολη η αναγνώρισή της

ἀρχόμενος: στην αρχή

τελευτῶν: στο τέλος

χρονίζων: γί'αρκετό χρόνο

διαλιπών χρόνον }

ἐπισχών χρόνον } ὕστερα από καποιο χρόνο

2. **ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ** (άρνηση οὐ) → πραγματικής αιτιολογίας

σπάνια μή (ἄτε, οἶον, οἶα + μετοχή)

Μεταφράζεται: επειδή πραγματικά

δεδομένου ότι

τί βουλόμενος }
τί παθών γιατί... }

3. **ΤΕΛΙΚΗ** (άρνηση μή) **πάντα** σε χρόνο μέλλοντα
(σπάνια ου) (αντίθετα με το απαρέμφατο)

συχνά ακολουθεί τον σύνδεσμο **ὥς**

4. **ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ** (άρνηση μή)
σε όλους τους χρόνους
τη μορφή της υπόθεσης καθορίζει η απόδοση

5. **ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ** (άρνηση ου)
συχνά συνοδεύεται από τους συνδέσμους: και, καίπερ, καίτοι,
και ταυτα
Μεταφράζεται: **αν και ή και αν ακόμα**

6. **ΤΡΟΠΙΚΗ** (άρνηση οὐ)
συνήθως σε ενεστώτα
σπάνια σε αόρ. ή παρακείμενο
Μεταφράζεται : με το να ...
χωρίς να ... (όταν έχει άρνηση)
-οντας ή -όντας (νεοελ. μετοχή)
επίρρημα ή εμπρόθετο
ρήμα μετοχής + και

Γ. Κατηγορηματική μετοχή (προσδιορισμός άλλοτε στο υποκείμενο και άλλοτε στο αντικείμενο του ρήματος (βλ. ΣΑΕ σελ. 90-93) (μετ. **ὅτι, να, που**)

Η **κατηγορηματική μετοχή** έχει **διπλή ιδιότητα**: αφ' ενός μεν εξαρτάται από κάποιο **ρήμα**, αφ' ετέρου όμως αναφέρεται και σε **ὄνομα** (στο αντικείμενο ή του υποκείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται) και του προσδίδει ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα. Με άλλα λόγια, χρησιμεύει ως **κατηγορηματικός προσδιορ.** του υποκειμένου ή του αντικειμένου του ρήματος από το οποίο εξαρτάται.

Με κατηγορηματική μετοχή συντάσσονται ρήματα **συνδετικά**, ρήματα που σημαίνουν **έναρξη, λήξη, καρτερία, κόπο, αίσθηση, γνώση, μάθηση, μνήμη, δείξη, αγγελία, έλεγχο, ψυχικό πάθος κ.α.**

Παραδείγματα:

οὗτος ἤρξεν ἀδικῶν ἡμᾶς= αυτός άρχισε να αδικεί εμάς
όρᾶτε ὑπό τοῦ προδότου ἑξαπατηθέντες=
ἤσθοντο τον ἔχθρον ἐπιόντα =

Κατηγορίες ρημάτων που συντάσσονται με κατηγορηματική μετοχή

1. Το εἶμι, γίγνομαι και άλλα συνδετικά, όπως: διαγίγνομαι, διατελῶ, διάγω, λανθάνω, οἶχομαι, τυγχάνω, φαίνομαι, φθάνω, δηλός εἶμι, κ.λ.π.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: με τα ρήματα αυτά η μετοχή συνήθως μεταφράζεται ως ρήμα και το ρήμα ως επίρρημα. Δηλαδή:

- τα διαγίγνομαι, διατελῶ, διάγω =συνεχώς ή διαρκώς
π.χ οὗτος πολεμῶν διεγένετο=
οἱ παῖδες διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην=
- το: λανθάνω = κρυφά
οἱ Θηβαῖοι ἔλαθον εἰσελθόντες=
- το φαίνομαι, δηλός εἶμι, φανερός εἶμι =φανερά
π.χ. οὗτος ἐπιβουλεύων ἡμῖν φαίνεται=
- το οἶχομαι = κατευθείαν, γρήγορα
π.χ. ὄχετο εὐθύς ἀπιῶν οἴκαδε =
- τα τυγχάνω = τυχαία
π.χ. Τισσαφέρνης ἔτυχεν ἐν Σάρδεσιν ὦν
- το οὐ φθάνω + κατηγορ. μετοχ. μεταφράζεται: «δεν προφθαίνω να +ρήμα» ή «μόλις+ ρήμα»
π.χ. οὐκ ἔφθησαν πυθόμενοι τόν περί τήν Ἀττικήν πόλεμον=

ΠΡΟΣΟΧΗ: δεν είναι απαραίτητο να μεταφράζεται πάντοτε η μετοχή σαν ρήμα και το ρήμα σαν επίρρημα. Αν μας εξυπηρετεί, μπορούμε να μεταφράσουμε και με τον κλασσικό τρόπο, χρησιμοποιώντας δηλ. το «να» ή το «ότι» για τη μετάφραση της μετοχής

2. Ψυχικού πάθους ρήματα

Ρήματα που εκφράζουν ψυχικό πάθος:

- χαίρω, ἠδομαι = ευχαριστιέμαι
- ἄχθομαι = στεναχωριέμαι ή αγανακτώ
- αἰσχύνομαι = ντρέπομαι
- μεταμέλομαι = μετανοιῶνω, αγαπῶ
- λυποῦμαι, ἀλγῶ, ἀγανακτῶ, χαλεπῶς ἢ βαρέως φέρω κ.λ.π.

Κοντά στα ρήματα αυτά οι μετοχές μεταφράζονται με τη χρήση του: «που», αλλά και του «να»

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ἠδομαι ἀκούων φρονίμους λόγους=
οὐκ ἄχθομαι ἰδῶν καί λαβῶν σε φίλον=

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Επειδή μετά τα ρήματα που φανερώνουν ψυχικό πάθος ακολουθεί και αιτιολογική πρόταση που αρχίζει με το **ὅτι** ή το **εἰ**, η μετοχή που αναφέρεται στο υποκ. αυτών

των ρημάτων ή σπανιότερα στο αντικείμενό τους μπορεί να θεωρηθεί και ως αιτιολογική (συνήθως όταν, σχετικά με το ρήμα, δηλώνει το προτερόχρονο)

Π.χ. ἤχθοντο οὐκ ἔχοντες ἀργύριον =
χαίρουσι τιμώμενοι ὑπ' ἀνθρώπων=

3. νικῶ, κρατῶ, κ.λ.π.

- νικῶ, κρατῶ=νικῶ
- ἠττῶμαι
- λείπομαι
- ἀδικῶ
- χαρίζομαι ἢ χάριν φέρω=κάνω χάρη σε κάποιον
- εὖ ἢ καλῶς ποιῶ=ευεργετώ ἢ ωφελῶ
- κακῶς ποιῶ= βλάπτω

Κοντά σ' αυτά τα ρ. η μετοχή μεταφράζεται: «και», «που», «να», «με το να», «στο να»

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

πειρῶ (προστακτική) τούς φίλους νικᾶν εὖ ποιῶν=
εὖ ἐποίησας ἀναμνήσας με=
οὐχ ἠττησόμεθα εὖ ποιοῦντες τοῦτον=

4. Ρήματα που δηλώνουν:

ἐναρξη -λήξη:

ἄρχω, ἄρχομαι, λήγω, παύομαι(=παύω, σταματώ) κ.λ.π.

αἴσθηση, γνώση, μάθηση και μνήμη:

ἀκούω, ὀρῶ, περιορῶ, οἶδα, σύννοιδα (=γνωρίζω), ἐπίσταμαι, κατανοῶ, εὐρίσκω, λαμβάνω, πυνθάνομαι(=ζητώ να μάθω, πληροφοροῦμαι), μέμνημαι(=θυμάμαι) κ.λ.π.

δείξη, δήλωση, αγγελία και έλεγχος:

δείκνυμι, δηλῶ, φαίνομαι, ἀγγέλλω, ἐλέγχω, ἐξελέγχω κ.λ.π.

ανοχή, καρτερία και κούραση:

ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, κάμνω (=κουράζομαι)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η μετοχή μεταφράζεται με το: «να» ἢ με το «ὅτι»

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Ορισμένα ρήματα συντάσσονται άλλοτε με κατ. μετοχή και άλλοτε με απαρέμφατο και έχουν διαφορετική σημασία (βλ. Συντ. σελ. 92)

	με κατηγορηματική μετοχή	με απαρέμφατο
γιγνώσκω	γνωρίζω, καταλαβαίνω ότι	κρίνω ότι, αποφασίζω να...
δείκνυμι	δηλώνω, αποδεικνύω ότι	διδάσκω ότι, να
δηλῶ	δηλώνω, αποδεικνύω ότι	διδάσκω ότι, να
φαίνομαι	είναι φανερό ότι	δίνω την εντύπωση

φιλολογικές σελίδες, αρχαία ελληνικά

ἐπίσταμαι:	γνωρίζω καλά ότι	γνωρίζω να, είμαι ικανός να
οἶδα:	γνωρίζω ότι	ξέρω να...
πυνθάνομαι	πληροφορούμαι εγώ ο ίδιος	πληροφορούμαι από άλλον
μανθάνω	μαθαίνω ότι	μαθαίνω να

φιλολογικές σελίδες <http://users.sch.gr/papangel>